

12.5.2023

Metsähallitus Metsätalous Oy:n Ympäristöoppaan muutosloki 2023

OSA I

1.1.2.2 Suot ja suon metsäsaarekkeet

- Lisätty tekstiin ja sanastoon termi "ennallistumaan jätetyt suot"

1.1.2.4 Lajistokeskittymät

- Uusi luontokohde ja sen määritelmä.

1.1.2.7 (entinen 1.1.2.6) Harjumetsät, supat, paahderinteet ja muut paahdeympäristöt

- Suppien osalta tarkennetaan tekstiin: "Harjujen jyrkät varjoympäristöt, notkot ja vähintään 10 metriä syvät supat, joiden alaosassa on selvästi havaittava kellarimainen pienilmasto, merkitään luontokohteiksi ja jätetään käsittelemättä (suppa)."

1.1.2.8 (entinen 1.1.2.7) Metsäpaloalueet

- Lisäys siniseen tekstiin:

Muille metsäpaloalueille jätetään aina korjaamatta kaikki kelot ja muut kuolleet pystypuut, pökkelöt ja maapuut.

Lisäksi jätetään rinnankorkeusläpimitaltaan yli 20 cm paksuja, hiiltyneitä ja palaneita puita yhteensä vähintään 20 kpl/ha, silloin kun niitä on alueella.

Jos järeiden palaneiden puiden vähimmäismäärä ei täyty, jätetään lisäksi tuoretta vahingoittunutta puuta siten, että elävien vahingoittuneiden ja 20 cm rinnankorkeusläpimitan täyttävien kuolleiden säästettävien puiden kokonaismäärän on vähintään yhteensä 20 kpl/ha. (huomioitava kuitenkin laki metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (ks. 2.7.1 Metsätuholain vaatimukset)).

1.1.2.9 (entinen 1.1.2.8) Jokimuodostumat, tulvamaat ja puustoiset luhdet

- Lisäys sinisellä: Metsälain piiriin kuulumattomat ranta- ja metsäluhdet sekä muut tulvametsät merkitään luontokohteiksi (*puustoiset luhdet* ja *tulvamaat*) ja mahdollisten hoitotoimenpiteiden tavoitteena on edistää mm. kohteen luontaisen tulvarytmin palautumista tai lisätä lahoppuuta.

1.1.3 Lajiesiintymät

- Koko luku on koostettu uusiksi.
- Lukuun lisätty yksi tietolaatikko, kolme taulukkoa ja yksi graafi. Lisäksi muokattu kuvan 12b sisältöä ja kuvatekstiä.
- HUOM! Koko oppaan kuvanumerointi muuttunut tästä kappaleesta eteenpäin +1.

Tietolaatikko 1. Raakku

- Raakun osalta täsmennyksiä tekstiin

Raakkujoet luokitellaan kolmeen luokkaan: a) joet, jossa raakku lisääntyy, b) joet, joiden raakun lisääntymisestä ei ole varmaa tietoa ja c) joet, joista on vanhaa tietoa, mutta raakun esiintymistä ei ole pystytty varmistamaan

→ Uusi muotoilu:

Raakkuvirroista suurin osa on pieniä latvapuroja Pohjois-Suomen alueella. Suomen tiedossa olevista 151 raakku populaatiosta on vuoden 2022 loppuun mennessä tutkittu noin puolet; niistä 17 % luokitellaan elinvoimaiseksi/ehkä elinvoimaiseksi, 60 % ei-elinvoimaiseksi ja 23 % kuoleviksi/pian kuoleviksi.

~~Luokiteltuihin raakkuvesiin kuuluvat joet, purot tai niiden osat. Niihin rajoittuvat jokien ja purojen varret kirjataan LajiGIS-järjestelmään. Toimittaessa näillä alueilla suunnittelija ottaa yhteyttä alueen lajiasiantuntijaan, jonka kanssa tarvittaessa tarkistetaan mm. suunnitelman vesiensuojelutoimenpiteet.~~

→ Uusi muotoilu: Raakun huomioon ottaminen metsätaloustoimenpiteissä ja muussa maankäytössä varmistetaan tallentamalla Metsähallitus Metsätalous Oy:n paikkatietojärjestelmään raakku esiintymistä varoittavat huomiovyöhykkeet raakkuvesien ympärille ja/tai valuma-alueille. Huomiovyöhykkeillä toimittaessa metsätaloustoimet suunnitellaan yhteistyössä Luontopalvelujen asiantuntijoiden kanssa.

Tietolaatikko 2. Liito-orava

- Direktiivilajeista eniten vaikutusta metsätalouden toimintaan on liito-oravalla. Nykysäädösten mukaan vastuu liito-oravan huomioon ottamisesta on toimijalla. (Ks. myös Ympäristö- ja laatuksikirjan ohje: Metsähallitus Metsätalous Oy:n ja Luontopalvelujen yhteis- suunnittelu (Metsähallituksen sisäinen materiaali).)
→ Uusi muotoilu: Direktiivilajeista eniten vaikutusta metsätalouden toimintaan on liito-oravalla. Nykysäädösten mukaan vastuu liito-oravan huomioon ottamisesta on toimijalla. Jos liito-orava esiintyy suunniteltavalla kohteella, tulee suunnittelijan aina ottaa yhteyttä alueen ympäristöasiantuntijaan. Metsätalous Oy:n metsätiimi ja/tai alueen ympäristöasiantuntija tekevät itse vaadittavan rajauksen. Tarvittaessa alueen suunnittelutiimi tilaa inventoinnit ja rajausten toteutuksen ulkopuolisilta asiantuntijoilta.
- Liito-oravan esiintymispaikka on tarkistettava vähintään kolmena vuotena peräkkäin, ennen kuin voidaan (kartoituksen tehneen asiantuntijan arvion perusteella) todeta laji hävinneeksi ko. paikalta. Havainto jää silti LajiGISiin arkistotiedoksi, paitsi siinä tapauksessa, että alkuperäinen havainto on ollut selvästi virheellinen (esim. havaintopaikka on taimikko, jossa ei ole lisääntymiseen tai levähtämiseen sopivia puita). LajiGISiin pyritään tallentamaan aluekohteina lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. → Soveltuva mutta tilapäisesti tyhjentyneet lisääntymis- ja levähdyspaikka on edelleen lailla suojeltu, ja se tulee ottaa huomioon metsätalouden toimenpiteissä. Selvästi virheellisiä havaintopaikkoja (esim. taimikko, jossa ei ole lisääntymiseen tai levähtämiseen sopivia puita) ei tarvitse huomioida. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat tallennetaan aluekohteina LajiGIS-järjestelmään. (Ks. myös Ympäristö- ja laatuksikirjan ohje (Metsähallituksen sisäinen ohje).

1.1.3.2 Petolinnut

Maakotka

- Muutos pesimäaikaisiin rajoituksiin: Etelä-Suomessa alkaen 1.2 (ent. 15.2). B-alue supistuu 1100 m → 1000 m.

Merikotka

- Muutos pesimäaikaisiin rajoituksiin: Lapin ja Kainuun maakunnissa sekä Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluvalla Koillismaalla (Pudasjärven, Taivalkosken ja Kuusamon kunnat) 15.2–15.8 (ent. 15.3.–31.7) ja tämän alueen eteläpuolisessa Suomessa 1.2–31.7 (ent. 15.2.–31.7). B-alue supistuu 1000 m → 500 m.

Kalasääski

- Pesimäajan rajoitus ulottuu kaikkialla Suomessa 15.9 saakka (ent. Etelä-Suomi 31.7 ja Pohjois-Suomi 31.8).
- Kalasääsken pesän ympäristöä harvennettaessa metsäkäyttöilmoitukseen sisällytetään tieto, että kyse on tämän oppaan mukaisesti suunnitellusta pesän hoitoon liittyvästä hakkuusta. Metsänkäsittelyssä noudatetaan ELY-keskukselta mahdollisesti saatavia lisäohjeita.

Muuttohaukka

- Muuttohaukan osalta lisätty ohjeet paikkatietoon merkitsemiseksi: B-alue = 500 m. Lisäksi pesimäajan rajoite 15.4–15.8.

Tunturihaukka

- Pesäpaikkojen ympäristöön (noin 2 km:n säteellä) ei rakenneta retkeily- eikä moottorikelkkareittejä eikä palveluvarustusta. Tunturihaukan pesäpaikkoja ei tallenneta Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään. → Pesäpaikkojen ympäristössä (noin 2 km:n säteellä) ei tehdä metsätaloustoimenpiteitä pesimäaikaan 1.3.–31.7. eikä rakenneta retkeily- ja moottorikelkkareittejä tai muuta palveluvarustusta. Tunturihaukan pesäpaikkoja ei tallenneta Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään. Tunturihaukan huomioon ottaminen metsätaloustoimenpiteissä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen alueilla varmistetaan tallentamalla Metsähallitus Metsätalous Oy:n paikkatietojärjestelmään lajista varoittavat huomiovyöhykkeet. Huomiovyöhykkeillä toimittaessa metsätaloustoimet suunnitellaan yhteistyössä Luontopalvelujen petolintuasiantuntijoiden kanssa.

Poistettu teksti: Haukkojen isot risupesät kelpaavat usein myös muille lajeille. Kanahaukan, hiirihaukan, piekanan tai mehiläishaukan tekemissä pesissä voivat pesiä mm. pienemmät haukat tai lapin- pöllö, joskus korppi sekä hiiri- ja viirupöllökin.

1.2.3.2 Luonnontilaltaan selvästi muuttuneet pienvesielinympäristöt ja pienvesiä suuremmat vesistöt

- ~~Luonnontilaltaan selvästi muuttuneiden pienvesielinympäristöjen ja pienvesiä suurempien vesistöjen, joilla puusto ei vaikuta kohteen pienilmastoon, puustoisien suojavyöhykkeen leveys voi vaihdella vähintään 5 metriä leveästä käsittelemättä jäävistä suojakaistasta aina 20–30 metriin kohteen maisema- ja monimuotoisuusarvojen sekä vesiensuojelutarpeen mukaan.~~ → Luonnontilaltaan selvästi muuttuneiden pienvesielinympäristöjen ja sellaisten pienvesiä suurempien vesistöjen, joilla puusto ei vaikuta kohteen pienilmastoon, puustoisien suojavyöhykkeen leveyden tulee olla keskimäärin vähintään 10 metriä, josta vähintään 5 metriä jätetään kokonaan käsittelyn ulkopuolelle. Viiden metrin käsittelemättömän vähimmäissuojavyöhykkeen ulkopuolella vain poimintahakkuut ovat sallittuja. Suojakaistan

[Päivämäärä]

leveys voi vaihdella ulottuen aina 20–30 metriin kohteen maisema- ja monimuotoisuusarvojen sekä vesiensuojelutarpeen mukaan. Vähimmäisleveyden ylittävällä suojakaistalla voidaan tehdä poimintahakkuita, joissa säilytetään monipuolisesti erikokoista puustoa lehtipuustoa suosien. Suojakaistalla ei tehdä maanmuokkausta, lannoitusta, kantojen korjuuta, pensaskerroksen kasvillisuuden raivausta tai kemiallista torjuntaa kasvinsuojeluaineilla. Kantokäsittely on sallittu.

- Myös alle kahden metrin levyisiin ojamaisiin, suoristettuihin tai perattuihin uomiin jätetään keskimäärin vähintään 10 metrin levyinen suojakaista. Uomasta lukien jätetään vähintään viiden metrin levyinen kokonaan käsittelemätön kaista. Erityistä varovaisuutta tulee noudattaa silloin, kun uomassa on Suomen luontaiseen lajistoon kuuluva lohikalakanta.
- Minimikaistan ulkopuolisella puustoisella suojavyöhykkeellä vain poiminta sallittu.

1.2.3.3 Suon ja kankaan vaihettumisvyöhykkeet

- Muutos siniseen tekstiin: Vähäpuustaisen luonnontilaisen suon ja kankaan rajalla on yleensä kituvaa, harvaa puustoa kasvava vaihettumisvyöhyke. Sekä vähäpuustaisen luonnontilaisen suon, avosoiden että ennallistumaan jätettävien ja ennallistettujen soiden muusta maastosta erottuvan vaihettumisvyöhykkeen suolla (turvemaalla) kasvava puusto säästetään eikä sinne jätetä hakkuutähteitä. Vaihettumisvyöhykkeellä sallittua on vain johdeojan kaivuu vesienpalauttamistarkoituksissa.
- Mikäli puustoinen vaihettumisvyöhyke on kapeampi kuin 10 metriä, jätetään minimivyöhykkeen saavuttamiseksi lisäksi kivennäismaan puolelle suojavyöhyke. Tältä vyöhykkeeltä voidaan poimia suurimmat puut pois, jolloin raja entisestään pehmenee eikä vyöhykkeelle jäävä puusto ole niin altis tuulenkaadoille. Lisäksi uudistusalan säästöpuut voidaan sijoittaa vaihettumisvyöhykkeen laidoille, jolloin vyöhyke muodostuu leveydeltään vaihtelevaksi. Kivennäismaan kaistalla ei tehdä maanmuokkausta ja pensaskerros säästetään.
- Vesiä voidaan palauttaa ojitusten vuoksi kuivahtaneelle suojelu- tai muulle luonnontilaiselle suolle, tai ennallistettavalle suolle. Turvemaalle ei saa syntyä ajojälkiä välttämättömiä ylityksiä lukuun ottamatta. Kunnostusojituskelvottomien, ennallistettavien ja ennallistumaan jätettävien soiden puiden poistossa jätetään suon reunoille puustoa jäljittelemään luontaista vaihettumisvyöhykettä. Luonnontilaisia soita reunustavat kangasmaiden vesitalouden parantamiseksi kaivetut ojat jätetään perkaamatta tai tukitaan, jos ne eivät enää ole kangasmaan vesitalouden hoidon vuoksi välttämättömiä. Puuntuotannollisesti vähätuottoisia ojitettuja soita voidaan jättää ennallistumaan tai ennallistaa aktiivisesti. Ks. myös luvut [2.2 Riista](#) ja [1.3.1 Soiden ennallistaminen](#).

1.3.1 Suon ennallistaminen

- Lisäys kappaleeseen: Suo voidaan myös jättää ennallistumaan. Tällöin suurin osa puustosta poistetaan ja vesitalouden annetaan palautua itsestään. (Uudistamisvelvoite ei metsälain mukaan koske vähätuottoisia ojitettuja turvemaita.)

1.3.2 Tulen käyttö

- Luonnonhoidolliset kulotukset ja säästöpuuryhmien poltot keskitetään suositellaan keskitettäväksi palojatkumoalueille ennallistamispolttojen läheisyyteen...

1.3.3 Paahdeympäristöjen hoito

- Lisäys: Jos paahdeympäristön alarinne muodostuu syvästä supasta, ei paahdeympäristön hoito saa vaarantaa supan alaosan kellarimaista pienilmastoa. Näissä tapauksissa hoidontarve harkitaan tapauskohtaisesti ja hoitosuunnitelma tehdään yhteistyössä ympäristöasiantuntijan kanssa.
- Lisäys: Puuttomia paahdeympäristöjä ei metsitetä.

1.3.7 Lehtojen hoito

- Muotoiltu uudelleen: Havupuiden hakkuutähteet pyritään korjaamaan lehdosta pois. Tähteen voidaan myös polttaa kohteella, mikä vähentää havupuiden maaperään happamoitavaa vaikutusta. Lehtojen hoidossa suositetaan jaloja lehtipuita, jos niitä on sekä pyritään säilyttämään puuston ja kasvillisuuden kerroksellisuus.

2.1.1 Eroosio ja paikkatietoanalyysit

- Kuva 32. Vesiensuojelun hallinta metsätaloustoimenpiteissä → lisätty kuvaan maininta oppopuupuhdistamoista

2.1.3 Tärkeimmät vesiensuojelumenetelmät

- Lisätty ensimmäiseen kappaleeseen maininta oppopuupuhdistamoista
- Lisätty loppuun uusi kappale: Laskeutusaltaisiin tai ojastoihin voidaan hydrologisen kuormituksen vähentämiseksi upottaa ohuista rangoista sidottuja puunippuja, jotka vesiensuojelutarkoituksen lisäksi myös monipuolistavat vesielinympäristöä. Tällaisen oppopuupuhdistamon hyöty perustuu sen pinnalle muodostuvaan biofilmiin. Biofilmi on mikrobeista muodostuva ohut limainen kerros, joka sitoo vedestä ravinteita. Biofilmiä muodostuu, kun puun pinta on veden alla mutta alttiina auringonvalolle. Puunippu voidaan sijoittaa joko niin, että se on osittain rannalla ja vain osa puusta on vedessä, tai siten, että se ylettyy pohjaan asti, jolloin sillä on kiintoainestakin pidättävä vaikutus.

2.2 Riista

- Poistettu taulukko 2. YHTEENVETO RIISTAN ELINYMPÄRISTÖJEN HOIDON KESKEISISTÄ TAVOITTEISTA JA TARVITAVISTA TOIMISTA (asiat jo käsitelty tekstissä)

2.2.8 Metsäpeura

- Suomessa elää noin kaksituhatta metsäpeuraa Kainuun ja Suomenselän alueella. Suomenselän osakanta on saanut alkunsa 1980-luvun alussa Kainuusta tehdystä palautusistutuksesta. Metsäpeuroja palautetaan vuodesta 2018 alkaen myös Seitsemisen ja Lauhanvuoren kansallispuistoihin. → Suomessa elää noin kolmetuhatta metsäpeuraa Suomenselän ja Kainuun alueella. Suomenselän osakanta on saanut alkunsa 1980-luvun alussa tehdystä palautusistutuksesta. Metsäpeuroja on myöhemmin palautusistutettu myös Seitsemisen ja Lauhanvuoren kansallispuistoihin MetsäpeuraLIFE-hankkeessa (2016–2023).
- Metsäpeurojen käyttämät alueet, erityisesti talvilaidunalueet, voivat vaihtua nopeastikin ravintovarojen (jäkälikköjen) kunnon mukaan. → Metsäpeurojen laidunalueet voivat vaihtua nopeastikin ravintovarojen kunnon tai muiden elinympäristössä tapahtuvien muutosten mukaan.

2.4 Kulttuuriperintö

- Lisäys: Jos Museovirasto ei ole vahvistanut muinaisjäännöksen ja siihen kuuluvan suoja-alueen rajoja, suoja-alueen leveys on kaksi metriä muinaisjäännöksen näkyvissä olevista ulkoreunoista. Suoja-alueella ei saa liikkua koneella, siihen ei saa jättää hakkuutähteitä ja sitä ei saa muokata.

Sanasto

- Lisäys sanastoon:
 - o Ennallistumaan jätettävä turvemaa: Ojitettu turvemaa voidaan jättää ennallistumaan. Tällainen kohde hakataan, jos sen puusto on mahdollista korjata kannattavasti mutta mahdollisia olemassa olevia ojia ei padota. Metsälain mukaan vähätuottoiset ojitetut turvemaat, joiden runkopuun kasvu on vähemmän kuin $1 \text{ m}^3 / \text{ha}$ vuodessa, voidaan hakata ilman uudistamisvelvoitetta.
 - o Pohjavesiluokitukset 1, 1E, 2, 2E ja E: Pohjavesialueluokkia ovat 1-, 2- ja E-luokka. Suomen pohjavesialueet on luokiteltu vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella vedenhankintaa varten tärkeisiin (luokka 1) ja muihin vedenhankintakäyttöön soveltuviin (luokka 2) pohjavesialueisiin. Mikäli alueeseen liittyy pohjavedestä suoraan riippuvainen luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen pintavesi- tai maaekosysteemi, käytetään lisäksi E-merkintää (1E tai 2E).
 - o Uppopuupuhdistamo: Laskeutusaltaisiin tai ojastoihin osittain tai kokonaan upotettava rankanippu, jonka pinnalle muodostuu ravinteita pidättävä mikrobikerros, eli biofilmi.

OSA II

4.1.1 Säästöpuut

- Erityisen tärkeää on säästää kuollut lehtipuu. → Erityisen tärkeää monimuotoisuudelle on kuollut lehtipuu.

4.1.1.2 Elävä puu

- Koko luku muotoiltu uudelleen:

Uudistushakkuualalle jätetään pysyvästi keskimäärin vähintään 10 kpl säästöpuuta hehtaarille. Ensisijaisesti jätetään monimuotoisuuden kannalta arvokkaita eläviä puita, kuten:

- a) yksittäiset, valtapuustoa selvästi järeämmät puut, joiden rinnankorkeusläpimitta on vähintään 60 cm (mänty, kuusi, koivu) tai 40 cm (muut puut) b) rinnankorkeusläpimitaltaan vähintään 10 cm:n paksuiset jalopuut, pajut, raidat, tuomet, pihlajat ja tervalepät
- c) suuret, rinnankorkeusläpimitaltaan vähintään 40 cm:n haavat niiden esiintyessä havupuuvaltaisessa metsässä
- d) kolopuut
- e) tiedossa olevat petolintujen pesäpuut
- f) palokoroiset männyt 10 kpl/ha asti

[Päivämäärä]

g) puiden erikoismuodot (esimerkiksi käärmeukuusi tai pahkapuu)

h) **katajat** (lisäys)

i) **metson hakomispuut** (lisäys)

Jos yllä olevan listauksen mukaisia säästettäviä puita ei ole tarpeeksi jätetään lisäksi taulukon 3 läpimittavaatimuksen täyttävää elävää säästöpuuta hehtaaria kohden niin, että vähimmäismäärä 10 kpl/ha täyttyy.

Säästöpuut voidaan keskittää korjuun lohkoktasolla, etenkin, kun lueteltuja arvokkaita puita esiintyy ryhmänä. Osa säästöpuista voidaan katkoa pötkelöiksi (ks. tietolaatikko 7. Tekopötkelöt).

Jos mahdollista, **säästöpuuryhmät sijoitellaan 50 metrin päähän ajoväylistä**, jottei mahdollisesti kaatuvat puut haittaa kulkemista ja tien pitoa.

4.1.1.4 Säästöpuiden sijoittelu

- Suojavyöhykkeiden puita ei lasketa säästöpuiksi

Tietolaatikko 6. Tekopötkelö

- 2–5 m korkeudelta katkaistu
- Uudistushakkuissa läpimitaltaan vähintään 15 cm
- Tekopötkelöitä tehdään aina 2–5 kpl
- Erityisesti koivupötkelöt ovat hömötiaiselle elintärkeitä pesäpaikkoja.
- Ei kehoteta tekemään tekopötkelöitä haavoista
- Vaihdettu kuva koivupötkelöön (ennen haapa).

4.1.3 Suojavyöhykkeiden huomioon ottaminen korjuussa

- Viiden metrin kaistan ulkopuolella puustoista suojavyöhykettä voidaan käsitellä harventaen, arvokkaimpia puita poimien tai eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatushakkuulla
→ Uusi muotoilu: Vähimmäiskaistan ulkopuolella puustoista suojavyöhykettä voidaan käsitellä poimintahakkuin.

4.1.4 Uudistushakkuu

- Ensimmäiseen kappaleeseen lisäys: Lehtipuiden karikkeella on tärkeä asema metsän elinvoimaisuuden ylläpitäjänä alentaen maan happamuutta ja edistäen ravinteiden vapautumista puiden käyttöön. Sekapuustoisuus ylipäättänsä edistää pitkän aikavälin sopeutumista ilmastonmuutokseen.

4.1.1 Energiapuun korjuu

- Boorinpuutoksesta kärsivissä kuusikoissa kokopuun korjuu on mahdollista, jos puuston ravinnetasapainosta huolehditaan boorilannoituksen avulla.

4.3.3.1 Ojakohtainen selkeytys: kaivukatkot, pohjapadot ja lietekuopat

Kuvaan 77 (ent. 76) lisätty uppopuupuhdistamon paikat.

[Päivämäärä]

4.3.3.5 Puupuhdistamo (uusi alakappale)

4.3.3.5 Kosteikot

- Kappaleen numerointi muuttunut → 4.3.3.6

4.5.1 Kohteiden ja lannoitteiden valinta

- Turvemaiden tuhkalannoitus on sallittua, mikäli se ei vaaranna pohjaveden laatua.
- E-luokan pohjavesialueilla ei saa vaarantaa E-luokitukseen johtanutta pohjavedestä riippuvaista pinta- tai maaekosysteemiä (ks. sanasto).

4.6 Raivaussahatyöt

- Suojatiheiköt tulee sijoittaa riittävän kauas tiestä, jotta niistä ei aiheudu haittaa tienpidolle.
- Aikaisin keväällä kukkivien pajupuiden ja -pensaiden raivaamista tulee välttää sillä ne tarjoavat elintärkeää ravintoa pölyttäjille, juuri silloin, kun muita kukkivia kasveja on vielä niukasti.